

ково обґрунтованих стратегій економічного та соціального розвитку національної економіки. В Україні постіндустріальна економіка є вектором розвитку. По своєму змісту вона заснована на знаннях. Як зазначає О. Тоффлер "через те, що послаблюється необхідність у сировинному продукті, праці, часі, просторі та капіталі, знання стають основним джерелом розвитку економіки. У міру того, як це відбувається, цінність знань надзвичайно зростає" [26, с. 121].

Поряд із рухом до постіндустріального суспільства в Україні здійснюється процес формування ринкової економіки, який безперечно потребує наукового економічного мислення. Носії наукового економічного мислення продукують прогресивні ідеї які втілюються в національну економіку та сприяють економічному розвитку. Наші знання крапля, а незнання – океан, тому є чим жити і над чим працювати.

Список використаних джерел

- Новиков А.М. Постиндустриальное образование / А.М. Новиков. – М.: Эгвес, 2008. – 136 с.
- Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Електронний ресурс] / Д. Белл. – Режим доступу: <http://www.philsoci.univ.kiev.ua/biblio/bell.html>.
- Drucker P.F. Post-Capitalist Society / P.F. Drucker. – Oxford: Butterworth Heinemann, 1993. – 204 p.
- Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США: пер. с англ. / Ф. Махлуп. – М.: Прогресс, 1966. – 462 с.
- Стоуньер Т. Информационное богатство : профиль постиндустриальной экономики, новая технократическая волна на Западе / Т. Стоуньер – М.: Прогресс, 1986. – 450 с.
- Thurrow L. Creating Wealth/ The New Rules for Individuals Companies and Countries in a Knowledge – Based Economy, New York: Harper-Collins? 1999/ – 301 p.
- Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество, культура. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
- Україна у вимірі економіки знань / Ю.М. Бажал, В.М. Геєць, В.П. Александрова та ін.; НАН України. н-т економіки та прогноз. – К.: Основа, 2006. – С. 27-38; 353-362.
- Базилевич В.Д. Интеллектуальна власність: монографія / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – К.: Знання, 2006. – 431 с.

Э. Прушковская, докторант
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

РОЛЬ ЗНАНИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ПОСТИНДУСТРИАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА: НАЦИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Статья посвящена исследованию роли знаний в процессе формирования постиндустриального общества. Доказано, что в основе его формирования в национальной экономике должны быть знания. Выявлена роль знаний и информации в постиндустриальном обществе, что приобретает особую актуальность после глобальной кризиса. Обоснована необходимость экономических знаний при одновременном движении к постиндустриального общества и формированию рыночной экономики.

Ключевые слова: знания, информация, экономика знаний, экономическое мышление, национальная экономика, рыночная экономика, постиндустриальное общество, рыночная экономика, цивилизационное движение.

E. Prushkivska, Doctoral Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

A ROLE OF KNOWLEDGES IN OF POSTINDUSTRIAL SOCIETY: FORMING NATIONAL ASPECT

The article is devoted to the study of the role of knowledge in the process of formation of the post-industrial society. It is proved, that in a basis of its formation in the national economy should be knowledge. The role of knowledge and information in post-industrial society, which acquires special topicality after the global crisis. The necessity of economic knowledge while moving towards the post-industrial society and the formation of the market economy.

Keywords: knowledge, information, knowledge economy, economic thinking, the national economy, market economy, a post-industrial society, the market economy, civilization movement.

УДК 336.74

І. Радіонова, д-р екон. наук, проф.
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Київ

ТЕОРІЯ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ У ІНСТРУМЕНТАРІЇ СУЧАСНОЇ МАКРОЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена аналізу змін інструментарію макроекономічної науки під впливом теорії фінансової нестабільності.

Ключові слова: фінансова нестабільність, макроекономічні дисбаланси, макропроденціальні правила.

Розвиток макроекономічної науки відбувається не лише в межах її мейнстріму, а й за участі теорій, які знаходилися поза мейнстрімом. З часом фундаментальні ідеї цих теорій стають особливо актуальними через зда-

10. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення : курс лекцій / А.С. Гальчинський. – К.: "Адеф-Україна", 2010. – 572 с.

11. Геєць В.М. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: в 3 т. Т.1 Економіка знань – модернізаційний проект України / За ред. акад. НАН України В.М. Геєця, акад. НАН України В.П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 544 с.

12. Грішнова О.А. Людський розвиток: навч. посіб. / О.А. Грішнова. – К.: КНЕУ, 2006. – 308 с.

13. Экономика цивилизаций в глобальном измерении: монография / Под ред. А.А. Пороховского, В.Н. Тарасевича. – Москва: "ТЕИС", 2011. – 768 с.

14. Маслов А.О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення [монографія] / А.О. Маслов. – К.: Аграр медіа груп, 2012. – 432 с.

15. Иноземцев В.Л. "Экономика знаний сегодня и завтра / В.Л. Иноземцев.- На рубеже эпох. Экономические тенденции и их не-экономические следствия. – М.: ЗАО "Издательство "Экономика", 203 – 776 с. Клейнер Г.Б. Становление общества знаний в России: социально-экономические аспекты // Общественные науки и современность. – 2005. – N 3. – 56-69.

16. Макаров В.Л. Экономика знаний: уроки для России / Макаров В.Л., Варшавский А.Е., Козырев А.Н. // Концепции. – 2003. – N 1. – С.12-23.

17. Мильнер Б. Управление знаниями // Пробл. теории и практики управл. – 2008. – N 2. – С.106-119.

18. Чухно А.А. Твори: У 3 т. / НАН України КНУ ім. Т. Шевченка. Т. 2: Інформаційна економіка: теорія і практика. К, 2006. – 512 с.

19. Чухно А.А. Твори: У 3 т. / НАН України КНУ ім. Т. Шевченка. Т. 3: Становлення еволюційної парадигми економічної теорії. – 2007. – 712 с. Knight J. Institution and Social Conflict // James Knight. – New York : Cambridge University Press. – 1992. – P. 76–132.

20. Мертон Р. Социальная структура и аномия //Социология преступности (Современные буржуазные теории) Москва, 1966. Перевод с французского Е.А. Самарской. Редактор перевода М.Н. Грецкий. Издательство "Прогресс".

21. UNPAN United Nations Public Administration Network – Режим доступу: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan041381.pdf>.

22. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 631 с.

23. Матвійчук Ю. Школярів навчать фінансової грамотності: [електронний ресурс]. Вісник НБУ. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vnbu/2012_2/2012_02_17.pdf.

24. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Э. Тоффлер. – М.: АСТ, 2004. – 672 с.

Надійшла до редколегії 25.02.13

тність пояснювати нові явища. Такою є теорія фінансової нестабільності як система поглядів, що акцентує увагу на можливих негативних впливах фінансового сектору щодо реального та на фінансових диспропорціях.

Розробниками сформульованої проблеми є всі дослідники еволюції фінансової теорії на зразок П.Бернштейна [1] та економісти, що зробили внесок у її розвиток на окремих етапах й на роботи яких зроблено посилання у цій статті [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8].

Попри зростання уваги до проблеми регулювання фінансових диспропорцій на початку XXI ст., систематизація теоретичних підходів до пояснення фінансової нестабільності та дослідження еволюції поглядів залишаються актуальними.

Метою статті є визначення внеску теорії фінансової нестабільності у фундаментальні гіпотези та припущення макроекономічної науки та у висновки, якими послуговуються уряди, вирішуючи проблему макроекономічної стабілізації.

Інструментарій сучасної макроекономічної науки збагачується за рахунок нових теорій з властивими їм вихідними припущеннями, гіпотезами, понятійним апаратом, логікою обґрунтування висновків та власне висновками. Внесок теорії фінансової нестабільності у розвиток макроекономічного інструментарію, на наш погляд, є незаперечним, але таким, що потребує більшої уваги дослідників.

Теорія фінансової нестабільності є своєрідним "захисним поясом" (за термінологією І. Лакатоша) макроекономічного мейнстріму. Якщо розглядати у якості "твердого ядра" мейнстріму ідеї нової класики та неокласичного синтезу, то теорія фінансової нестабільності стала "захисною" у тому сенсі, що модифікувала ту частину уявлень, які не верифікувалися сучасними фактами.

Оскільки макроекономіка виконує не лише позитивну, а й нормативну функцію як теоретична основа економічної політики уряду, то її інструментарій має одночасно забезпечувати адекватне пояснення дійсності та формулювання певних норм (правил) діяльності уряду.

Теорія фінансової нестабільності забезпечила певне пристосування традиційного пояснення функціонування економіки як цілого до фактичних змін у взаєминах реального та фінансового сектору економік розвинених країн кінця XX – початку XXI ст.

Концептуальний внесок теорії фінансової нестабільності у макроекономічний інструментарій доцільно оцінювати за двома напрямками: по-перше, за модифікацією уявлень про формування загальної рівноваги у сенсі підтримання тих пропорцій, які забезпечують цілісність національної економіки, по-друге, за зміною уявлень про можливі причини економічних криз. Цей внесок, на наш погляд, пов'язаний з двома ідеями:

- про суттєвий вплив фінансового сектору на реальний та можливість посилення цього впливу за певних інституційних умов,
- про існування фінансових каналів трансмісії імпульсів, які спричиняють економічні спади.

Якщо перша ідея виявляє розвиток макроекономічного інструментарію у порівнянні з традиційним підходом до загальної рівноваги (наприклад, за Ерроу – Дебре), то друга – у порівнянні з найбільш поширеним поясненням економічних коливань за моделлю реального бізнес-циклу (RBC).

$$\frac{I_{ins}}{I_{own}} \uparrow \rightarrow .NW \downarrow \rightarrow \dots \rightarrow Y \downarrow \text{ та } \frac{I_{ins}}{I_{own}} \uparrow \rightarrow .K^D \uparrow \rightarrow P_K \uparrow \rightarrow \dots \rightarrow Y \downarrow$$

Економетрична перевірка дії фінансового акселератора та кредитного раціонування дала можливість виявити нові економічні закономірності, а саме:

- впливовості фінансового акселератора для економік різного рівня розвитку та його особливо негативних наслідків для більш відкритих щодо іноземного

Еволюція теорії фінансової нестабільності охоплює декілька етапів, що пов'язані з розробкою певних моделей, а саме:

- 1) моделі фінансової нестабільності Х. Мінські (1980-ті рр.) [2];
- 2) моделей фінансового (кредитного) акселератора та кредитного раціонування (1990 – 2000 рр.) [3, 4, 5];
- 3) моделей класу "OECD Global Model" (2000-ті рр.) [6];
- 4) моделей у вигляді формалізованих макроекономічних обмежувальних (макропруденціальних) правил, які віддзеркалюють зв'язки певних показників фінансового та реального секторів національної економіки (2000-2010 рр.) [7].

На кожному зі згаданих етапів було сформульовано оригінальні ідеї й висновки про взаємини фінансового та реального секторів економіки.

Внесок моделі фінансової нестабільності Х.Мінські у інструментарій макроекономіки, на наш погляд, пов'язаний з такими ідеями:

- уявленням про фінансову нестабільність як невідповідність прямих і зворотних грошових потоків на загальнонаціональному рівні у відносинах між позичальниками, боржниками, фінансовими посередниками;
- визнанням у якості причини макроекономічних диспропорцій переважання частки економічних суб'єктів, що функціонують на засадах, так званих "спекулятивних фінансів", у порівнянні з часткою суб'єктів, що використовують "хедж-фінанси";
- поясненням втрати фінансової стабільності виникненням хибних очікувань подальшого зростання доходів при економічному піднесенні та надлишковою емісією боргових зобов'язань, які з цими очікуваннями пов'язані.

Модель Х.Мінські, розроблена у 1980-х рр., довгий час залишилася поза мейнстрімом. Але вона набуває актуальності як така, що враховує ті фінансові чинники та інститути, які стали особливо впливовими на межі XX та XXI ст.

У 1990-х рр. науковий інструментарій сучасної макроекономіки збагачується моделями фінансового (кредитного) акселератора та кредитного раціонування. У цих моделях використано такі оригінальні ідеї:

- про можливість негативного впливу на загальний випуск (Y) зростаючого співвідношення зовнішніх (залучених) та власних ресурсів, за яким (співвідношенням) і оцінюється фінансовий акселератор ($K_A = \frac{I_{ins}}{I_{own}}$),

- про феномен кредитного раціонування – одержання позичальниками кредитних ресурсів у обсязі, що є меншим від фактичного попиту на них ($K^D > K^S$), та про можливість спричинення циклічних спадів кредитним раціонуванням в економіках, де суб'єкти одночасно стають і кредиторами, і дебіторами,

- про дію у якості елементів трансмісійного механізму з негативним результатом від імпульсу, одержаного внаслідок зростаючого фінансового акселератора, двох чинників, а саме: скорочення чистого (без сплачених боргів) багатства (NW) суб'єктів та зростання цін на ресурси (P_K) під впливом збільшенні попиту на кредит,

Фактично у моделях фінансового акселератора йдеться про такі канали передавання негативних фінансових імпульсів:

кредиту економік з середнім рівнем розвитку фінансових ринків.

- меншої сили впливу ефекту кредитного раціонування у порівнянні з ефектом кредитного акселератора й відносно більших негативних наслідків від кредитного

раціонування для країн з нижчим рівнем розвитку фінансового сектора.

Внесок моделей класу "OECD Global Model", що активно розробляються з 2000-х рр., у розвиток макроекономічного інструментарію є подвійним. З одного боку, у моделях в якості вихідних припущень використано ідеї, що збагачують теорію, з іншого, – отримані результати розрахунків формують нові уявлення про існуючі закономірності.

Серед припущень моделей класу "OECD Global Model", що мають безпосередній стосунок до теорії фінансової нестабільності, можна виокремити такі:

- визнання впливу фінансового сектора на реальний через передавальний елемент приватного споживання, що розглядається як функція "чистого багатства" – активів економічних суб'єктів за виключенням боргових зобов'язань,

- критичне ставлення до кейнсіанської ідеї позитивного впливу "дешевих грошей" ($M^S \uparrow \rightarrow i \downarrow \rightarrow P \uparrow \rightarrow Y \uparrow$) та акцентування уваги на можливості негативного впливу "дешевих грошей" з огляду на факт зростання зовнішніх боргових зобов'язань при девальвації національної валюти, щовідбувається за такою логікою:

$$M^S \uparrow \rightarrow i \downarrow \rightarrow q \downarrow \rightarrow B_f \uparrow \rightarrow Y \downarrow$$

(де M^S – грошова пропозиція, i – ставка процента, q – курс валюти, B_f – зовнішні запозичення, Y – загальний випуск),

В результаті побудови моделей класу "OECD Global Model" економічно доведена можливість "перехресного впливу" фінансових змін, ініційованих в одних країнах, на інші, наприклад, змін, що почалися у США, – на країни Єврозони та інші менш розвинені країни.

Увага до правил регулювання фінансової сфери зростає на початку XXI ст. у зв'язку з нагромадженням фінансових дисбалансів. Тому моделі, які віддзеркалюють макроекономічні обмежувальні (макропруденціальні) правила фінансової сфери, покликані використовуватись у якості теоретичної основи запобігання дисбалансів. За влучним висловлюванням О. Бланшара та С. Фішера, ознаками правил є "антидискретність", "антиактивізм" та протидія нестабільності [9]. Відтак, правила у разі їх виконання покликані забезпечувати передбачуваність дій уряду, уникнення надмірного втручання у перебіг економічних процесів та збалансованість економік.

Макропруденціальні правила фінансової стабільності фактично є умовами незростання, отже, й неперевищення макрофінансовими показниками – частки боргу у ВВП, частки дефіциту бюджету, частки державних витрат тощо – певних критичних значень. Правила можуть бути або виведені з використанням основних макроекономічних залежностей (пропорцій) теоретично, або ж обґрунтовані економічно. У першому випадку отримуємо рівняння, що віддзеркалюють характер залежностей макроекономічних показників, у другому – кількісні значення залежностей макроекономічних змінних.

Як приклад правила, виведеного теоретично, може бути розглянуто правило незростання частки дефіциту державного бюджету у ВВП. Воно віддзеркалює зв'язки змінних фінансового та реального секторів економіки й формалізується у такий спосіб:

$$\Delta b \leq (g_E - g_E^P) + b \left[(r - r^P) - (g - g^P) \right]$$

(де b та Δb – частка державного боргу у ВВП і приріст цієї частки, відповідно; g_E та g_E^P – поточне та довгострокове (трендове) значення частки витрат державного бюджету у

ВВП, відповідно; r та r^P – поточне та довгострокове (трендове) значення відсотку з обслуговування державного боргу, відповідно; g та g^P – фактичний та довгостроковий темп економічного зростання, відповідно).

Еволюція макроекономічного інструментарію у випадку розглянутого правила фінансової стабільності втілюється не стільки у логіці виведення рівняння, скільки у вихідних припущеннях для такого виведення. Формалізована залежність макроекономічних змінних може бути одержана лише за таких умов:

- на основі бюджетного обмеження уряду, а саме $G + i \times B = T + \Delta B$ (де ΔB – зміна обсягів державного боргу, G – витрати державного бюджету, T – надходження до бюджету, $i \times B$ – витрати з обслуговування державного боргу);

- при аналізі зв'язків відносних величин (часток, темпів, значень відсотків);

- з врахуванням відхилень фактичних (поточних) значень певних змінних від довгострокових (трендових) за різної економічної кон'юнктури, а саме: при піднесеннях та спадах;

- за наближення до оптимального значень податкового навантаження на платників, що співпадає з його довгостроковим (трендовим) значенням.

З огляду на згадані припущення, економічний зміст наведеного у якості прикладу правила фінансової стабільності можна тлумачити так. Частка дефіциту бюджету у ВВП не зростатиме при сталих значеннях податкового навантаження, якщо дотримується певне співвідношення між приростом частки державного боргу у ВВП, з одного боку, та темпами економічного зростання, частками державних витрат та відсотками з обслуговування державного боргу за різної економічної кон'юнктури, – з іншого.

Якщо теоретичне виведення правил фінансової стабільності стосується переважно виконання макроекономічною наукою її позитивної функції, то визначення ключових індикаторів дисбалансів та їх (індикаторів) порогових, або критичних значень – нормативної функції.

У післякризовому (2010-2012 рр.) періоді розвиненими країнами нагромаджено певний досвід регулювання фінансових дисбалансів, який охоплює не лише фіксацію, а й завчасне виявлення та інституційне обмеження дисбалансів. Зокрема, механізм сповіщення про розбалансування економічних систем країн-учасниць ЄС передбачає використання інформації за п'ятьма індикаторами [8], а більш повна процедура виявлення дисбалансів охоплює десять показників [10].

На основі аналізу переліку індикаторів дисбалансів, що використовуються розвиненими країнами, можна зробити узагальнення не лише щодо сучасних інструментів регулювання макроекономічної стабільності, але й щодо сучасного розуміння природи фінансової нестабільності. З цією метою порівняємо ключові індикатори дисбалансів, застосовувані в ЄС з 2012 р., та аналогічні індикатори економічної безпеки, визначені для української економіки у 2007 р. (таблиця 1).

Таблиця 1. Порівняння індикаторів та порогових значень показників для виявлення макроекономічних дисбалансів у країнах ЄС та в Україні

Ключові індикатори ЄС	Рекомендовані порогові значення для країн ЄС	Близькі за змістом ключові індикатори в Україні	Рекомендовані порогові значення в Україні
Зовнішні дисбаланси та конкурентоспроможність			
1. Середня за 3 останні роки величина сальдо рахунку поточних операцій	від -4% до +6% ВВП	Сальдо платіжного балансу до ВВП	від -1% до +1%
2. Чиста міжнародна інвестиційна позиція	-35% ВВП	Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП	від 5% до 10%
3. Зміна за 3 останні роки реального ефективного обмінного курсу (РЕОК), обчисленого на основі дефлятора ВВП відносно валют 35 індустриальних країн	від +5% до -5% для країн-членів єврозони; від +11% до -11% для всіх інших країн ЄС	Темп зміни індексу офіційного курсу гривні до долара США до показників попереднього року	не більше 6%
4. Зміна за останні 5 років частки експорту товарів і послуг у платіжному балансі	-6%	Відношення обсягу експорту до ВВП	не більше 50%
5. Зміна за 3 останні роки номінальної вартості робочої сили в розрахунку на одиницю продукції (відношення величин номінальних виробничих витрат на 1-го працівника та реального обсягу ВВП на 1-го зайнятого)	+9% для країн-членів єврозони; +12% для всіх інших країн ЄС	Відношення темпу зростання продуктивності праці до темпу зростання заробітної плати, разів	не менше 1
Внутрішні дисбаланси			
6. Річне зростання гармонізованого індексу цін на житло	+6%	Рівень інфляції (до грудня попереднього року)	не більше 107%
7. Зміна обсягу кредитування приватного сектору (нефінансових корпорацій, домогосподарств, некомерційних організацій)	+15% ВВП	Обсяг кредитування банками реального сектору економіки до ВВП	не менше 30%
8. Величина заборгованості приватного сектору (вартість позик і цінних паперів, окрім акцій), обчислена на неконсолідованій основі	160% ВВП	Відсутній	
9. Загальний державний борг	60% ВВП	Відношення загального державного боргу до ВВП	не більше 55%
10. Середній за 3 останні роки рівень безробіття	10%	Рівень безробіття за методологією МОП	не більше 10%

Джерело: складено автором за даними [10] та [11]

Порівняння індикаторів, застосовуваних в країнах з різним рівнем розвитку та прийнятих в різні періоди дає можливість виокремити більш сучасні підходи до проблеми дисбалансів, що сформувались вже після економічної кризи 2008-2009 рр. Попри деяку подібність, маємо приклади різної ідеології оцінювання дисбалансів, а, відтак, і відмінне розуміння проблеми їх виникнення та регулювання. На підтвердження останньої тези може бути зазначено таке:

- Половина ключових європейських індикаторів спрямована на оцінювання змін макроекономічних показників за певний період. Тому передбачено розрахунок середніх даних за три або п'ять років (1-ий, 3-ий, 4-ий, 5-ий, 10-ий індикатори з таблиці). Натомість, всі українські індикатори ґрунтуються на розрахунку даних для окремого року.

- Європейські індикатори поділяються на дві великі групи – зовнішні та внутрішні – за критерієм їх значення для формування взаємозв'язків між країнами в межах утвореного союзу та у зв'язку з проблемою конкурентноздатності. Українські індикатори поділяються на 16 груп за сферою, у якій проявляються. Зокрема, ті, що подані у таблиці, віднесені, до сімох груп – макроекономічної, бюджетної, валютної, боргової, банківської, зовнішньоекономічної, інвестиційної та соціальної.

- Європейські індикатори значно більше орієнтовані на оцінювання ризиків неповернення боргів, ніж українські. Зокрема, серед українських відсутній показник величини заборгованості приватного сектору,

а оцінювання кредитування реального сектору передбачається здійснювати не з огляду на верхню безпечну межу приросту кредитів, а з огляду на необхідність стимулювання банків до такого кредитування – не менше 30% від загального обсягу кредитів.

- Серед європейських індикаторів є ті, що віддзеркалюють зміни цін активів – житла, цінних паперів (6-ий та 8-ий індикатори з таблиці) й фактично здатні виявляти дисбаланси в структурі загального багатства, у взаємовідносинах фінансового та реального секторів економіки. У переліку українських індикаторів такі показники відсутні.

Науковий інструментарій сучасної макроекономіки збагачується теорією фінансової нестабільності за рахунок введення в науковий обіг низки нових ідей та розширення понятійної матриці. Зокрема, це стосується змісту, причин фінансової нестабільності та її трансмісійних механізмів.

Зміст фінансової нестабільності – порушення зв'язків між фінансовим та реальним секторами економіки. Про усвідомлення цього свідчить застосовувана система індикаторів макроекономічних дисбалансів. У ній в якості взаємопов'язаних розглядаються показники власне фінансового сектору – борги держави та приватного сектору, зовнішні інвестиції, кредити приватного сектору тощо, та реального сектору – рівень безробіття, вартість робочої сили, експорт товарів тощо.

Порушення у взаєминах фінансового та реального секторів економіки можуть спричинятися різними обставинами: перериванням грошових потоків через дія-

льність фінансових посередників, випереджаючим нагромадженням боргів та надмірною емісією боргових зобов'язань за хибно-оптимістичних очікувань, зростанням фінансового акселератора – порушенням відповідності між власними та злученими коштами, обмеження кредитних ресурсів з огляду на фінансові ризики, негативний впливом "дешевих грошей" через подорожчання боргів, недотримання правил формування макроекономічних пропорцій – умов, за яких основні показники фінансової сфери (частки державного боргу, дефіциту, видатків державного бюджету у ВВП) не рухаються в бік критичних значень.

Важливими елементами трансмісії негативних фінансових імпульсів можуть ставати зменшення споживчих витрат в межах дії ефекту багатства при нагромадженні боргів, подорожчання виробничих ресурсів, надмірна відкритість національної економіки та пов'язана з цим здатність сприймати зміни, ініційовані в інших країнах.

Список використаних джерел

1. Бернштейн П. Фундаментальные идеи финансового мира. Эволюция/ Питер Бернштейн; пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. – 247 с.

И. Радионов, д-р экон. наук, проф.
КНЭУ имени Вадима Гетьмана, Киев

ТЕОРИЯ ФИНАНСОВОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ В ИНСТРУМЕНТАРИИ СОВРЕМЕННОЙ МАКРОЭКОНОМИКИ

Статья посвящена анализу изменений инструментария макроэкономической науки под влиянием теории финансовой неустойчивости.

Ключевые слова: финансовая неустойчивость, макроэкономические дисбалансы, макропруденциальные правила.

I. Radionova, Doctor of Sciences (Economics), Professor
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv

FINANCIAL INSTABILITY THEORY IN THE SCIENTIFIC TOOLS OF THE MODERN MACROECONOMICS

The article under review gives prominence to the changes in the macroeconomic tools of science influenced by the theory of financial instability.

Keywords: financial instability, macroeconomic imbalances, macroprudential rules.

УДК 330.101.8

В. Тарасевич, д-р экон. наук, проф.
Нац. металлург. академ. Украины, Днепропетровск

ФУНДАМЕНТАЛЬНАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ НАУКА ХХІ ВЕКА: ОРИЕНТИРЫ И ВЕКТОРЫ ПЕРЕМЕН

Рассмотрены особенности объекта фундаментальной экономической науки в универсальном контексте. Определены возможные изменения ее статуса, а также субъекта, предметного пространства и методического инструментария во взаимосвязи с приоритетами развития постнеклассической науки.

Ключевые слова: фундаментальная экономическая наука; субъект; объект; предметное пространство; методы; императивы изменений.

Сейчас уже мало кто из ученых сомневается в том, что глобальные трансформации рубежа II и III тысячелетий станут важными детерминантами эволюции человеческой цивилизации в текущем столетии, ее экономики и политики, духовности и социальности. Чтобы достойно ответить на новые и грядущие вызовы, у фундаментальной экономической науки (ФЭН) нет выбора, – она должна преодолеть кризис и качественно развиваться темпами, адекватными цивилизационным переменам.

Осмыслению императивных изменений ФЭН посвящены работы ведущих экономистов-теоретиков В. Базилиевича, А. Гриценко, М. Зверякова, В. Савчука, А. Чухно и других. Обозначены объективные условия и предпосылки указанных изменений, начат активный поиск содержательных параметров ФЭН нового тысячелетия и

2. Minsky Human P. Stabilizing an unstable economy // Yale University Press, 1986.

3. Bernanke B., Gertler M., Gilchrist S. The financial accelerator in a quantitative business cycle framework // NBER Working Paper № 6455, March 1998.

4. Aghion P., Bacchetta P., Banerjee A. Financial development and the instability of open economy // NBER Working Paper № 10246, January, 2004.

5. Berger A. Some evidence on the empirical significance of credit rationing // Journal of Political Economy, 1992, October. Vol. 100.

6. Herve K. et al. (2010), "The OECDs New Global Model", OECD Economics Department Working Papers, № 768 OECD Publishing. // doi: 10.1787/5kmftp85kr8p-en.

7. Carlin W, Soskice D. Macroeconomics. Imperfection, institutions, and policies // Oxford University Press, 2006, Ch.6 Fiscal policy.

8. Blanchard O., Fisher S. Lectures on Macroeconomics/ The MIT Press, p. 580-583.

9. Alert Mechanism Report. – COM(2012) 68 final from 14 February 2012. – European Commission, 2012. – 20 pp.

10. Scoreboard for the surveillance of macroeconomic imbalances // ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/macroeconomic_imbalances_procedure/.

11. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Затверджено: Наказом міністерства економіки України від 02.03.2007р. № 60.

Надійшла до редколегії 26.02.13

тем самым заложены добротные основания для продолжения дискуссии [1, с. 11 – 35; 2; 3, с. 5 – 18; 6].

Наиболее вероятны дискуссии по принципиально новым проблемам общенаучной значимости ФЭН, "парадигмальных прививок" к основным компонентам последней, а также усиления ее практической значимости в условиях экспансии прикладного экономического знания.

Целью настоящей статьи является определение вероятных качественных характеристик основных компонентов ФЭН в текущем столетии.

Прежде всего, нужно признать необходимость обогащения и расширения её объекта. Конечно, "жестким ядром" последнего остаётся экономика. Но, во-первых, она должна рассматриваться не столько как способ производства, рынок, народное хозяйство или совокупность взаимодействующих экономических субъектов и объектов, сколько как сложная человекообразная